

Noor Friedrich Reinhold Kreutzwald (Roland Rand) lelab oma püüdlustele taas vastuseisu. Ent kogeb ka julgustamist.

Tairo Lutter

Lauluisa pidas sünnipäeva

**Kadrinlased lõpetasid te-
gudetiheida Kreutzwaldi-
aasta Lauluisa 200. sünni-
päeval maailmaesieten-
datud näitemänguga noo-
rest Kreutzwaldist ja kolme-
keelse "Kalevipojaga".**

Inna Grünfeldt

Eile Kadrina valla raamatukogus vaatajate ette astunud algupärandi "Aida-Vidri vaadandus" autor Enn Mälgand ütles, et näitemäng Friedrich Reinhold Kreutzwaldi noormehepõlvest valmis mõne päevaga. "See sündis täiesti äraseletamatult," tähendas Mälgand.

Mõjutajate rolli mängisid õhuti lehitsetud kirjanduslugu ja Gustav Suitsu raamat Kreutzwaldi noorusest. "Kreutzwaldi noorusaeg, mis otsustas tema saatus, on seni jäänud suuresti avamata," arvas Lauluisa ellu ja

loomingusse süüvinud Mälgand. "Olen Kreutzwaldi pool elu tasapisi lugenud. Ei tea, miks. On tõmmet."

Vaadanduses, mis koosneb Aida-Vidri elus olulistest jutuajamistest, saab sõna seitse meest. Ainus naistegelane jäi mustandisse. "See on nagu laevas – riskantsel momentidel pole hea, kui naised on juures," tähendas autor.

Vaadanduse aitas kirjatähed elavaks Kadrina Rahvamaja näitering Harald Rahupõllu käe all. Anne Peäske sobitas juurde Veljo Tormise muusika.

Peaosatäitja Roland Rand tunnistas, et Friedrich Reinhold Kreutzwaldi kui noore mõtiskleja roll oli temale kui tootsilikule tüübile pisut keeruline. "Saime hakkama," arvas Rand.

Kreutzwaldi-aasta suurima üllatuse valmistas kauaaegne Kadrina Keskkooli vene keele õpetaja Maria Martinson, kes

luges "Kalevipoja" läbi kolmes – vene, ukraina ja eesti – keeles.

"Kerge see ei olnud, nägin tükki aega vaeva," lausus Maria Martinson. "Mõtlesin, et kui ma "Kalevipoja" ettelugemisele Rakvere Vallimäel ei jõudnud ja etendus jäi ka nägemata, otsustasin, et tähistan Kreutzwaldi-aastat lugemisega."

Kulus kaks kuud tõsist tööd, et eepost ja tõlkeid laul-laulult kõrvutada. Kõigepealt venekeelne, siis emakeelne ehk ukraina-keelne variant ja lõpuks eesti-keelne originaaltekst.

"Filoloogiliselt oli väga huvitav võrrelda," sõnas Maria Martinson ja lisas, et eepose vaimu annavad hästi edasi mõlemad tõlked. "Kõik kolm keelt läks hinge," kinnitas ta.

Kõige raskemad olid laulud kaheksandast kolmeteistkümnendani, siis hakkas lugemine kergemaks minema. Lõpuks olid "laulemaie" ja "tantsimaie" nii

selged, et kumisesid kõrvus igapäevaeluski.

"Kui filoloogilist huvi ei ole, siis palja tahtepingutusega eeposi niiviisi läbi ei loe, huvi peab domineerima," arvas Maria Martinson.

Ja naeris rõõmsalt enda jonakuse üle, mis aitas pöörase ettevõtmise viia võiduka lõpuni.

Et Kreutzwaldi vaimu veelgi sügavamalt meeltesse kinnistada, vaatasid sünnipäevalised 1980-ndate aastate alguses "Suurte sõnameistrite" sarjas Ago-Endrik Kerge käe all valminud videofilmi "Friedrich Reinhold Kreutzwald", kus Lauluisa kehastas Mati Klooren.

Kreutzwaldi-aasta ühe mootori, Neeruti Seltsi esimees Tiit Uusküla ütles, et idee panna Kreutzwaldi-aastale punkt millegi enamaga kui vastamisi istudes Kreutzwaldist rääkimisega, oli Neeruti Seltsi, Kadrina Rahvamaja ja raamatukogu ühismõte.